

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคต่อผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) ผู้เกษตรอินทรีย์ในภาคเหนือตอนบน ซึ่งในบทที่ 3 นี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูลไว้ 3 ประเด็นหลักๆ ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
- 3.3 วิธีการศึกษาวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริโภค ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเป็นประจำ มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างจะมีพฤติกรรมซื้อ และไม่ซื้อผลผลิตเกษตรที่ได้รับมาตรฐานระบบ GAP โดยกลุ่มประชากรที่การเก็บข้อมูลอาศัยอยู่เขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน (GPP) สูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และพะเยา โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมีสูตรดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- โดยที่
- n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 - N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 - e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

จากสถิติตัวเลขจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า

จังหวัดเชียงใหม่มีครัวเรือนทั้งสิ้น 636,928 ครัวเรือน เมื่อสมมติให้แต่ละครัวเรือนมีผู้บริโภคที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเพียง 1 คน จำนวนประชากรจึงเท่ากับ 636,928 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 400 ตัวอย่าง

$$\left[n = \frac{636,928}{1 + 636,928(0.05)^2} = 399.5 \right]$$

จังหวัดเชียงรายมีครัวเรือนทั้งสิ้น 446,346 ครัวเรือน เมื่อสมมติให้แต่ละครัวเรือนมีผู้บริโภคที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเพียง 1 คน จำนวนประชากรจึงเท่ากับ 446,346 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 400 ตัวอย่าง

$$\left[n = \frac{446,346}{1 + 446,346(0.05)^2} = 399.7 \right]$$

จังหวัดลำพูนมีครัวเรือนทั้งสิ้น 156,112 ครัวเรือน เมื่อสมมติให้แต่ละครัวเรือนมีผู้บริโภคที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเพียง 1 คน จำนวนประชากรจึงเท่ากับ 156,112 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น จะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 399 ตัวอย่าง

$$\left[n = \frac{156,112}{1 + 156,112(0.05)^2} = 398.9 \right]$$

จังหวัดพะเยามีครัวเรือนทั้งสิ้น 167,010 ครัวเรือน เมื่อสมมติให้แต่ละครัวเรือนมีผู้บริโภคที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกซื้ออาหารสำหรับสมาชิกในครัวเรือนเพียง 1 คน จำนวนประชากรจึงเท่ากับ 167,010 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้นจะได้ตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 400 ตัวอย่าง

$$\left[n = \frac{167,010}{1 + 167,010(0.05)^2} = 399.0 \right]$$

การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สถานที่หลัก ในเก็บข้อมูลภาคสนาม คือ ชุบเปอร์สโตร์ 5 แห่ง (ริมปิง ที่อชชุบเปอร์เซ็นเตอร์ บิ๊กซีชุบเปอร์เซ็นเตอร์ โลตัสชุบเปอร์เซ็นเตอร์ และคาร์ฟูไฮเปอร์มาเก็ต) ของในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ต้องมีการทำ Pre-survey ก่อนจำนวน 30 ตัวอย่าง) และมีการทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้ค่าเท่ากับ 0.833 จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2555 ถึง 31 สิงหาคม 2555

3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ใน 4 จังหวัดในภาคเหนือตอนบน โดยการออกภาคสนามจะแบ่งเป็น 2 รอบ โดยรอบแรก (Pre-survey) จะใช้จำนวนตัวอย่าง 50 ตัวอย่าง ผลที่ได้จาก Pre-survey จะถูกนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ในการทำ Final-survey ในจำนวนแบบสอบถามในแต่ละจังหวัดต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลจากเอกสารที่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว อาทิเช่น จากหนังสือ งานวิจัย รายงานทางสถิติต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) เป็นต้น

3.3 วิธีการศึกษาวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงปริมาณ ซึ่งต้องการหาตัวแปรทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ตัวใดบ้างที่มีผลต่อการซื้อผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยใช้แบบจำลองทางเลือก (Choice Model) ซึ่งแบบจำลองที่เลือกใช้ คือ แบบจำลอง Logit Model และหาคำตอบว่าผู้บริโภคเคยซื้อหรือไม่ ถ้าซื้อมีพฤติกรรมการรับรู้ในการซื้ออย่างไร มีทัศนคติอย่างไร โดยอาศัยทฤษฎี S-R Theory รวมถึงปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อนำไปพัฒนาผักที่ผ่านการรับรองตามระบบปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาคเหนือตอนบนสู่ผักอินทรีย์ในอนาคตโดยวิธีการวิเคราะห์จำแนกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคต่อผักที่ผ่านการรับรองตามระบบการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาคเหนือตอนบน

วัตถุประสงค์ข้อนี้ ต้องการหาคำตอบว่าตัวแปรทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ตัวใดบ้างที่มีผลต่อการซื้อผักที่ผ่านมาตรฐานการรับรองตามระบบปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยใช้แบบจำลองทางเลือก (Choice Model) ซึ่งแบบจำลองที่เลือกใช้ คือ แบบจำลอง Logit Model วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม E-view

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคผักที่ผ่านการรับรองตามระบบการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

วัตถุประสงค์ข้อนี้ ต้องการหาคำตอบว่าผู้บริโภคเคยซื้อหรือไม่ ถ้าซื้อมีพฤติกรรมการรับรู้ในการซื้ออย่างไร มีทัศนคติอย่างไร โดยอาศัยทฤษฎี S-R Theory และถ้าหากไม่ซื้อ เพราะด้วยเหตุผลอะไร

โดยเป็นการประยุกต์ใช้วิธีการวัดทัศนคติของ Likert ได้กำหนดให้ข้อความในแบบวัดทัศนคติมีความสำคัญเท่ากันหมด คะแนนของ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง อีกทั้งในการใช้แบบวัดทัศนคติของ Likert ใช้จำนวนข้อได้มากกว่า จะทำให้ครอบคลุมประเด็นของเนื้อหาได้ชัดเจนได้อย่างกว้างขวางซึ่งถ้าเปรียบเทียบผู้ตอบแต่ละคนในแบบวัดทัศนคติ คือผลรวมของคะแนนทุกข้อในแบบวัดทัศนคติ ซึ่ง Likert ถือว่าผู้มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใด โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นจะมีมากตามไปด้วย และโอกาสจะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นจะมีมากตามไปด้วย และโอกาสจะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นอย่างยิ่ง และจะมีระดับการเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับวิธีการวัดทัศนคติแบบอื่นๆและในวิธีการหาระดับหลังจากนั้นก็ให้นำคะแนนที่ได้ในแต่ละประเด็นมาหาค่าเฉลี่ย ดังนั้นการวัดระดับการรับรู้และทัศนคติจากการที่บุคคลแสดงออก ได้แก่ ความรู้สึก นึกคิด ตามความเข้าใจโดยใช้การวัดจากการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานการพิจารณาการรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภค GAP ดังนี้

ช่วงคะแนน(Likert scale)	ระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	ระดับมากที่สุด
3.41-4.20	ระดับมาก
2.61-3.40	ระดับปานกลาง
1.81-2.60	ระดับน้อย
1.00-1.80	ระดับน้อยที่สุด

อีกทั้งใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประกอบการอธิบายโดยใช้ตารางและกราฟ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสู่ผักอินทรีย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อนี้ เพื่อทราบปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อนำไปพัฒนาผักที่ผ่านการรับรองตามระบบการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในภาคเหนือตอนบน สู่ผักอินทรีย์ในอนาคต ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แสดงผลวิเคราะห์เป็นค่าร้อยละ(Percentage)